5րդ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 24   Կ. ՊՈԼԻՍ 1901 ՄԱՅԻՍ 11/24   5 ՍԷՖԷՐ 1319 — 11 ՄԱՅԻՍ 1317   ՈՒՐԲԱԹ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՕՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ՔԷՍԷՃԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամեն տեսակ գրութիւններ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38 Պապը Ալի ճամբան 38

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Journal Arménien
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
Ohannes F. Kaiserian
38 GRAND RUE DE LA S. PORTE 38
Constantinople

ՄԱՆԶՈՒՄԷՅԻ ԷՖՔԵԱՐ

10 ՓԱՐԱ   10 ՓԱՐԱ

منظومهٔ افكار

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 ղր.	60 ղր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւնները ետ չեն դարձուիր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ   ՕՐԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ   ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՔԻՉ ՄԸՆ ԱԼ ԴՐԱԿԱՆ

Ժողովրդին օգտին նուաճ նպատակ պիտի ըլլայ լրագրութիւնը, երբ քիչ մըն ալ տնտեսական նիւթերով զբաղի և զբաղեցնէ իր ընթերցողները, երբ քիչ մը աւելի տեղ տայ այն տեսակ յօդուածներու որոնց նպատակն է արթնցնել, հետաքրքրել միտքը՝ կեանքին այլեւայլ ատրճանի պէտքերուն և ընդհանրապէս բարեկեցութեան առաջնորդող միջոցներուն եւ ազդակներուն վրայ որոճալու, խորհրդածելու, ընտելանալու և տակաւ ձեռք բերելու։

Տէրտէրի կռիւ, տիրացուի վէճ, Թաղականի ու հոգաբարձուի ընտրութիւն ու հրաժարում, և ասոնց բազմապատիկներն ու ստորաբաժանումները իրենց տխուր թէ զուարթ երեւոյթներով՝ շատ անեն է որ պէտք եղածէն աւելի թուղթ սեւցնելու, գիր մաշեցնելու, աչք ու միտք յոգնեցնելու առատ առիթ տուեր են։ Երէկուան գրականութիւնը չի վշտանար եթէ իր քովիկը թիզ մը տեղ ալ այսօրուան Դրականութեան տանք։ Վաղուան գրականութիւնն ալ իր զարգացումի անյեղլի ու բնական ընթացքէն ետ չի մնար, մի՛ վախնաք, եթէ գործնական կեանքի գիտակից ընող ճարտարարուեստներու, արուեստներու, շահավաճառութեան պայմաններուն և եղանակներուն վրայ ժողովուրդին ուշադրութիւնը հրաւիրուի։ Թերեւս այդ պէսպիսութիւնը, ժամանցի դեր մը կատարէ, առջիններով յոգնած միտքը վերջիններով անելի սթափ, աւելի կայտառ ու արթուն ընելու համար։ Անոնք և ասոնք իրարու հետ անհաշտ չե՛ն, մէկը միւսով աւելի՛ կը զօրանայ, աւելի՛ արդիւնաւոր պիտի ըլլան ապահովապէս։ Չի ո՞վ կրնայ պնդել թէ գրական զարգացումին արգելք կ'ըլլայ դրականը. թէ մտաւորականին հետ տնտեսականը ուղիղ չի համեմատիր՝ կրնա՛յ ըսուիլ թէ լոկ, զուտ իմացական պերճանքի, պաճուճանքի համար է որ ուշ մալ կ'ուղղէր դրականութեան, գրականութեան և աւելի կամ նուազ տնտեսական ու գործնական ասպարէզներուն։ Մինչ աւոնց վախճանի՝ մասամբ ու գուցէ մեծ մասամբ (եթէ ոչ ամբողջութեամբ) մարդը աւելի ընդունակ ընել չէ՞ ձեռք բերելու նիւթական առաւելութիւններ, շահու գերակշռութիւն և հետեւաբար աւելի բարեկեցութիւն ու հանգստաւէտ վայելք կեանքին։ Ասոնց ալ վախճանին, կարելի պիտի ըլլա՞ր յարաճուն յաջողութեամբ ու աւելի կորովով պատրաստել աւելի բարձր ու լայն ասպարէզ մը իմացականութեան։ Չեմ կարծեր որ ժխտական ըլլայ պատասխանը այս հարցումին։

Մարդիկ դրամ կը շահին ապրելու, վայելելու համար։ Պէ՛տք է որ աւելի՛ շահին. այն ատեն աւելի՛ աղէկ պիտի ապրին, աւելի՛ պիտի վայելեն։ Ուրեմն միջոցներ ցոյց տուէք որ մարդուն քրտինքը աւելի շատ վաստակով փոխարինուի։ Այս ջանքը ըրած ատեն, վախ մի՛ ունենաք թէ գործող ձեռքերը, որոնց միտքը աւելի շատ պիտի ծիւրին եւ ընկճին։ Չէ՛. վայելքը որ պիտի յաջորդէ քրտինքին ու խոնջէնքին, աւելի կազդուրում պիտի բերէ մարդ ձեռքերը՝ վաղուան աշխատանքին. գործող միտքը աւելի սուր պիտի երեւան գայ նոր երկունքներու համար. մանաւանդ աւելի վայլուն պիտի ըլլայ նոր ակօսներ հերձելու։

Ժողովուրդն ընդհանրապէս ան դաղափարն ունին թէ, ինչ որ իր եկեղեցին, դպրոցին, լեզուին եւ գրականութեան կը վերաբերի, անոնք վերացական բաներ են՝ իր կեանքին յետական կողմերն են, թէ կղերը լոկ կրօնքի աննիւթական վարդապետութեան մը թարգմանն ու հաղորդիչն է՝ թէ վարժապետը կոչուած է՝ միայն միտքի զբաղում ու մշակում տալու, որոնք իր զաւկին օգուտ պիտի չ'ունենան գուցէ, բայց սովորութեան հետեւելու համար պարտաւոր է զայն դպրոց ղրկել։ Թէ հանրային գործիչներ. խմբագիր, հրապարակագիր եւայլն իր էութեան վերացական, երկրորդական ու անկարեւոր նիւթերուն միայն հոգածու և տածիչ ըլլալու պարտական են։ Ասոր համար է որ քարոզիչին յորդորները խուլ ականջներու կը հանդիպին, քահանային խրատը անազդեցիկ կը մնայ, վարժապետին ուսուցումը կէս առ կէս ապարդիւն և հրապարակագրին խորհուրդներն ու օգտակար թելադրութիւնները կը նկատէ աւազի վրայ կառուցուած շէնքեր, ժայռի վրայ ցանուած սերմեր կամ անապատի մէջ զրուցուած խօսքերու արձագանգներ։

Եւ իրաւունք ունի այսպէս մտածելու, քանի որ այսպէս վարժեցուցեր զինքը, քանի որ իրեն առաջնորդողները այս տեսակ խնդիր մը հաստատեցին իրենց քարոզութեամբ, իրենց գործով, իրենց խօսքով, իրենց ուղղութիւնով, կարծես հոգին զատեցին մարմինէն՝ առաջինը մոլորեցնելով ու երկրորդը իր բախտին ձգելով։

Բայց ո՞վ կ'ըսէ թէ միտքի այդ առաջնորդները՝ կղեր, ուսուցիչ, խմբագիր՝ պարտաւոր ու կարող չեն ծառայել, օգտակար ըլլալ ժողովուրդին, նիւթական կեանքին, արհեստին ապրուստին առ ու ծախսին, շահուն ու բարօրութեան. ընդհակառակն՝ անոնք ամենէն աւելի կրնան ժողովուրդը հրահանգել, հետաքրքրել որպէս զի իր հացին նիւթական շահերուն հոգածու ըլլայ, իր վաստակը առատցնելու փութկոտ ըլլայ, շահի, շահաշահ մը գործէ ու գանձերի անտեսապէս, զարգացնէ, շահածէն մաս մը խնայէ՝ նեղ օրերու համար, անկարօտ բարեկեցիկ վիճակի բարձրանալու համար։

Զարգանալով ժողովուրդին նիւթականն ալ, նպաստած պիտի ըլլանք որ ան աւելի փափաքով վերաբերուի ժամին ու դպրոցին, գրին ու գրագէտին որ իր ժողովուրդին թէ վսեմ և նիւթական զարգացումներուն զօրաւոր ազդակները կրնան ըլլալ, բաւական է որ ամէն գործիչ իր սահմանաւոր շրջանակին մէջ տնտեսական զարգացումի օգուտները բարիքները քարոզէ, խօսի, հրահանգէ, գրէ և սորվեցնէ, ժողովուրդին ամէն խաւերուն մէջ՝ ամէն մէկուն իրեն սեփական պէտքերուն, հասկացողութեան ու կարօտութեան չափով ու եղանակով։

Ս. Դ.

ՄԱՐԴԸ

ԻԲՐ ԵՐԿՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱԶԴԱԿ

Երբ մտքերնիս կը բերենք բոլոր այն բնական մեծ ուժերը որոց ազդեցութեան տակ երկիրս ստացած է այսօրուան արտաքին ձեւը մեզի այնպէս կուգայ որ մարդիկ չնչին էակ մը եղած են առանց ազդեցութեան իր բնակած երկրին վրայ ֆիզիքական տեսակէտով։ Առանց չափազանցութեան կրնանք ըսել սակայն թէ մարդս կարեւոր դեր մը կատարած է երկրագունդիս երկար ձեւափոխման մէջ և թէ իր երեւումը՝ աշխարհի վրայ՝ նոր դար մը բացած է երկրաբանութեան տարեգրերուն մէջ։

Քանի մը դէպքեր հաւաքելով ցուցնենք թէ ի՛նչ եղած է մարդուս զօրութիւնը և ի՛նչ արդիւնքներ յառաջ բերած է իր երեւման շրջանը որ համեմատաբար տակաւին շատ քիչ երկարած է։

Ծնմարիտ է որ երկրագունդին գրեթէ ամբողջ երեսը բոյսերով պիտի ծածկուէր եթէ ինքնիրեն ձգուէր. միրկ ու ամուլ ապառաժը կը ծածկուի կանանչով մը որուն փտուքը մշակելի հողի յարաճուն խաւ մը կը ձեւացնէ։ Բայց քաղաքակրթութեան յառաջդիմութեան հետեւանօք ահագին տարածութեան վրայ բուսաբերութեամբ ծածկուած հողեր կը կորսնցնեն իրենց բնական արտադրութիւնները և արօրին տակ դըրուելով տարուան մեծ մասը միրկ կ'ապրին։ Միայն Ամերիկայի մէջ 10 տարուան մէջ (1880-1890). 7 միլիոն հարիւրակալ աւելի հող անտառահատ եղաւ։ Թէ ի՛նչ կ'ըլլայ երբ հող մը բոյսով ծածկուած է թէ ո՛չ, պիտի տեսնէք հետեւեալ օրինակէն։ Կէս ուղղահայեաց զառիթափ մը երեք մասերու բաժնեցին. մին բոլորովին ծածկուած ծառերով, միւսը ցանցառ տունկերով, իսկ երրորդը բոլորովին միրկ։ Աղուոր անձրեւէ մը ետքը առաջին մասին մէջ բնաւ ջուրը փոսեր չէր բացած, երկրորդին մէջ հեղեղէ երեք ճամբայ պեղած էր, իսկ երրորդին մէջ չորս հատ։ Դիտուած է որ անտառներու մէջէ անցնող գետերը՝ իրենց բերանը շատ հող ու աւազ չեն բերեր։ Վկայ են ասոր Լիմա և Սեսթակոն գետերը որք Ապենինեան լեռներուն երկու խոշոր հովիտները կը դրուեն (Իտալիոյ մէջ)։ Սեսթակոնի ափերը եղեւնի ծառերով ծածկուած են. Լիմա մշակելի հողերու մէջէ կ'անցնի ամբողջովին։ Անձրեւի ժամանակները այս երկու գետերը իրար խառնուած տեղերին կը տեսնուին, Լիմա՝ ցեխոտ և պղտոր իսկ Սեսթակոն՝ վճիտ ու մաքուր։

Լոմպարտենի կը հաստատէ որ Բօ գետը առաջուընէ երեք անգամ աւելի աւազ ու հող կը քշէ, և ասոր պատճառը միակ իր ափերուն վրայի անտառներուն անհետացումն է։ Ամերիկայի մէջ դիտուած է որ երբ անտառ մը մշակելի վիճակի մէջ դնեն՝ ծառերը կտրելով, քիչ ատենէն գետակներ կը կազմուին այդ հողերուն վրայ և երթալով կ'աճին։ Զարին երկիրներուն հարստութեան մեծ աղբիւրներէն մին «սեւ հողերը» այսօր գետակներով ծածկուած են և Եւրոպայի ամէնէն պարարտ հողը կ'երթայ կը լեցնէ Ազախու ծովուն յատակը։ Փրանսայի մէջ 1868ի և 1872ի մեծ ողողումներու ժամանակ անտառուտ տեղերը կրցան ջուրին ազդեցութեան դէմ դնել։ Վերջապէս Արտէշի գաւառը 10 տարուան մէջ 28 հազար հարիւրակալ հող աւազով ու խճաքարով ծածկուեցաւ՝ որով հետեւաբար կորսնցուցած էր իր հին անտառները։ Կ'ըսեն թէ մշակութիւնը հողը կը բարձրացնէ, որով ջուրին տարածին տեղը կը բանէ, բայց ասոր համար պէտք է որ հասած բոյսերը իրենց տեղը ձգուելով փտտին և հողին հետ խառնուին, մինչդեռ քանի հունձքերը ժողվենք, այնքան կը նպաստենք դաշտին կրեսին ցածնալուն։ Մէկ խօսքով սուր որ արօրը կ'անցնի հողին բարձրութիւնը երթալով կ'իջնէ։

Միւս կողմէ միեւնոյն նպատակաւ մարդը կարող կ'ըլլայ բարձրացնել մշակութեան յարմար ցած հողերը։ Պատուար կը քաշէ չարժուն աւազներուն դէմ որք գիւղեր, դաշտեր կը ծածկեն և ամենաընտիր մշակելի հողերը ձախաստանի ու ճահիճներու կը փոխարկեն։ Ովկէանոսին վնասակար ալիքներուն սանձ կը դնէ և կ'ապատէ իր քաղաքներն ու երկիրները անոր տիրապետութենէն։

Երբ գետին մը սարդենք կը դիւրացնենք ջուրին հոսումը, որով շատ քիչ քանակութեամբ ջուր կը ծծուի հողէն. ասոր պատճառաւ երկրին խաւերը անցած շատ մը երեւոյթներ, որք այդ ծծուած ջուրին ազդեցութեան տակ տեղի կ'ունենային, աւելի ուշ կը կատարուին։

Ռոմոգումը մեծապէս կը նպաստէ եղած անձրեւին քանակութեան միանգամ. Եգիպտոսի մէջ 2400 հարիւրակալ Հնդկաստանի մէջ 1700 հարիւրակալ հող ոռոգուած են. եթէ այս ընդարձակ տարածութիւններուն վրայ աւելցնենք մարդուն ձեռքով բացուած ջրանցները եւայլն, կ'ունենանք ահագին մակերեւոյթ մը որու վրայ ջուրը կը շոգիանայ. արդ տեղ մը եկած անձրեւը ուրիշ բան չէ բայց եթէ շոգիացած այդ ջուրը։ Այս ամէնուն վրայ յիշենք նաեւ որ մարդս դեռ շատ քիչ ժամանակ երկրի վրայ եկած է, մինչդեռ երկրագունդին կեղեւին վրայ ազդող ամէն ոյժ անհամեմատ կերպով շատ աւելի ատեն գործած է։

Մարդուն ազդեցութիւնը ամէնէն աւելի բոյսերուն ու կենդանիներուն աշխարհագրական բաժանման մէջ յայտնի կ'ըլլայ։ Նոյն իսկ բնութիւնը մեզի չափ միջոցներ չունի տունկերու տեսակները սփռելու համար աշխարհի վրայ։ Երբ Սէնթ-Հէլէն կղզին նոր գտան, 60 տեսակ բոյս միայն կար, այսօր բուսաբան մը 750է աւելի բոյսեր կարող է գտնել հոն։

Կենդանիներու մէջ մարդս նոր տեսակներ յառաջ բերած է, ամէնէն աւելի ընտանի անասուններու մէջ. եթէ այսօր քանի մը կենդանիներու ցեղեր անհետացած են, եթէ քանի մը դարէն փիղին տեսակը (օրինակի համար) պիտի ջնջուի աշխարհէն, պատճառը մարդուն թելին աւելի մարդն է։ Եւ մի՛ կարծէք որ անասունի սերունդ մը վերնալով ամէն բան կը լմննայ։ Շատ տեղեր մանր թռչուններու անհետանալովը՝ վնասակար միջատներուն տեսակները կը հարիւրապատկուին։ Ուշադրութիւն եղած է որ Բօ գետը (Իտալիոյ մէջ) հովիտին մէջ պատահած ողողումները կը շատնան երբ խիստ մեծ քանակութեամբ գիշերային թռչուններ սպաննուին մարդուն ձեռքով։ Որովհետեւ ջուրը շատ անգամ խլուրդներուն բացած ակերէն դաշտերուն մէջ կը խուժէ, բաւ գիշերային թռչունները անխնայ թշնամի են այդ խլուրդներուն։

Ահա՛ այսպէս ի յայտ կուգայ մարդուս ազդեցութիւնը երկրիս կեղեւին ձեւափոխութեան վրայ, ըլլայ ուղղակի, ըլլայ անուղղակի և որչափ ալ որ փոքր երեւայ այդ դարձեալ մեծ է, որովհետեւ մարդ իմացական ազդեցութիւն մը ի գործ կը դնէ՝ որ չափուելով բնութեան կոյր զօրութեանց հետ յաջողապէս կը մաքառի անոր դէմ։ Ո՛չ միայն մարդս զերծ մնացած է բընական ընտրականութենէն, հապա նոյն իսկ կարող է նոյն ազդեցութիւնը ի գործ դնել ուրիշ էակներու վրայ։ Կրնանք հեռու չէ նկատել այն ժամանակը որ աշխարհ մշակեալ տունկեր միայն յառաջ պիտի բերէ ու ընտանի կենդանիներ միայն սնուցանէ։

ՖՕՖՕ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵՆԷՍ

Դ.

Աղնի՛ւ ընթերցող, մոռցայ նկարագրել քեզ (Սիթի օվ Չէսթըր, որ Անգլիոյ նահանգի մեծագոյն շոգենաւերէն մին է. բայց ահա՛ այսօր կը կատարեմ այդ պարտականութիւնս ալ։

Սիթի-օվ-Չէսթըր եռակայմ, եռայարկ և երկու ծխնելոյզներով մեծ, խիստ մեծ շոգենաւ մըն է, քաղաք մը գրեթէ, որուն մէջ ոչինչ կը պակսի։ Երկայնութիւնը Նիւ-Եարքի Ս. Առաքելոց վարժարանէն մինչեւ Մաքրգիւղի Տատեանը կրնայ համնիլ, լայնութիւնը վարժարանէն Սամաթիա-Պոլսոյէն մինչեւ Սուլթան Պայազիտի հրապարակը. ունի զօրութիւն 66 հազար ձիու (այն ատեն դեռ սովորութիւն եղած չէր ձիու ոյժին հետ բաղդատել շոգենաւերու ոյժը) 600000 թոնօ տարողութիւն։ Ամերիկայէն դարձին, (որովհետեւ քաղաքի մը նմանցուցինք) կռնակը կուտայ Արեւմուտքին, աջին կ'առնէ Արեւելքը, այն ատեն ձախէն հիւսիսը ու աջէն հարաւը պահնման կը գծեն իրեն, Անգլիայէն դէպի Ամերիկա՝ հակառակը կը պատահի, ինչպէս որ յայտնի է։

Սիթիով Չէսթրի երեք յարկերն ալ խիստ շքեղ են. ամէն բաժանումի օթեակներն աղէկ կահաւորուած, որ կը շրջապատեն սրահներ, լայն և ընդարձակ։ ունենալով մէյմէկ բոլորշի ճաշասեղան, որոց շուրջ կը ճաշեն ուղեւորք։ Իւրաքանչիւր յարկ ունի իր առու և էգ (որովհետեւ առու և էգ առանց զնտոս Աստուած,) սպասաւորներն, ժպտադէմ մանչեր ու աղջիկներ, որ ամէն հարցումի, հասկնա՛ն թէ ոչ, կը պատասխանեն երկարաձիգ «Եա»ով մը։ Անոնք ալ իրենց շահաքրքրական կենսագրականներն ունին, և ամէնքն կը վերջանան վայլուն վերջաբանով մը։

Սիթի-օվ-Չէսթրի վերնայարկը աւելի սիրուն է, հովանոցականն կը կէտկիտէն զայն տեղ տեղ, որոց մէջ ուղեւորք հանգիստ կ'առնեն երբեմն՝ շոգենաւին մէկ ծայրէն միւսը երթալու համար. շքեղ սրճարաններ ալ կան ուրեք, որոց մէջ նուրբերն ու կիներ թեւ թեւի զուարթներ կը պարպեն զանազան ըմպելիներու։ Խոշոր տակառներ ալ դէմդ կ'ելլեն այդ ծայրէ ի ծայր պտուղաբերութեան մէջ, որոնք խոզի ու խաճկորի աղածոյ մեծամեծ կտորներ կը պարունակեն, սփռելով անցորդին քթին հականերխական քաղցրահոտութիւններ։

Վերէն վար խորութիւնն խելայեղիչ է, գլուխդ կը դառնայ երբ ուղես դիտել մեքենավարներն ու ճնշգամներն, որոնք հողին ճանճերուչափ կ'երեւան և մեքենավարը, մանաւանդ այսպէս, ճարտարապետ մեծութեամբ, գործող տեղ անիկա շատ դէր մարդ մըն է։

Համեմատաբար և հետաքրքիր դիտող մը կը հաւատարմացնէ թէ Սիթի-օվ-Չէսթրի մէկ ծայրէն միւսը մըջիւն մը վեց տարիէն կրնայ անցնիլ, մլակ մը՝ ութ տարիէն, լու մը, որովհետեւ կ'ոստոստէ, 3 տարիէն, և կրիայ մը՝ 4 տարիէն։ Ես ու ընկերս 2 ժամէն կրնայինք կարել։

Նաւապետներն ու մեքենավարները ամէնքն ալ գրեթէ կարմիր ցեմքեր ունին։

Գալով տրուած կերակուրներուն՝ գրեթէ ամէնքն ալ մսով կը բաղկանան, ձուկ ալ շատ կ'ուտուի Սիթի-օվ-Չէսթրի մէջ, և ամէն ճաշի պնակներով կ'ունենաս զաւաթ մը թէյ կամ սուրճ, որուն քանի մը պատառն անգամ մը ուտել մը պիտի խմես։ Առատուները կաթը խոշոր կաթսաներով կը բաժնուի և «մօրչուփաններով» կը խմուի։ Օր մը բարեկամուհիներէս մին այդ կաթսաներէն մէկուն մէջ ինկաւ, և քիչ մնաց խեղդուէր։ Երբոր վեր առին զայն քանի մը քաջ լուղորդներ, չոր ջարդեցրին ծայրերէն վազած կաթով լիուն երկու կառուներ և ութսուն և հինգ չունէր կշռացան ի մեծ գոհունակութիւն իրենց տէրերուն։

Ցերեկուան ճաշին կը տրուի սովորաբար մսի ջուր, Պիֆթէք, հաւկըթակըթափ խորովայք, ծիծեռ ձուկ, օբուխոր և խմորեղէնք, ղորսկի կալ այլազան քէյքեր, այլեւ այլ երկրաչափական ձեւերով, պուտինգ, որ չամիչով պատրաստուած տեսակ մը հելվա է. և այս ամէնը կոկորդէն վար քշող տանողը մէկ կամ երկու զաւաթ թէյն է, իբր մարսողական անուշուտ։

Ընթրիքի ատեն կը հրամցուին մասնաւորաբար խաշած ձուկով խառն փաթաթէս եզմէսի, տեսակ մը քէչկէկ, որ ձօկ կերցած պատառաքաղի ախորժակ քաքող պատառական հոտն զենի։ կը հրամցուին նաեւ դարձեալ խորովայք, դարձեալ խմորեղէնք, և ամէնքն ալ կրնան ուտուիլ ախորժակով։

Բայց ամենէն հրապուրիչ բանը ընթրիքէն վերջ սալոններու մէջէն երեւոյթն է։ Ոմանք թուղթապատ թերթատներու վրայ գիրք կը կարդան, ոմանք աշխարհացոյց քարտէսներ, զոր շոգենաւը կը մատակարարէ, կը հետազօտեն, ոմանք անկիւն մը բաշուած թուղթ կը խաղան, և ուկինքը կուտան կ'առնեն, ոմանք ալ, պզտիկ մը հեգնով կրակէ աններ անշուշտ, ուհիի մը քիթէն բռնած՝ կը փափսին ու կը փափսան. և երբ տեսնեն որ կը դիտես զիրենք, սիրուն ժպիտ մը կ'արձակեն, անշուշտ ապահովցնելու համար քեզ թէ շատ անմեղ նիւթերու վրայ կը շարունակեն իրենց խօսակցութիւնները։

Թ... Գ...

ՑԻԾԱՏԱԿԻ ՄԸ

«Ո՛հ երազ մը անցայ, մարդկային կարողութենէն վեր բան է պատմել թէ ի՛նչ էր երազն, մարդուն աչքը երբեք զայն չտեսաւ, մարդուն ականջը չլսեց երբեք, մարդուն ձեռքը չի կրցաւ շօշափել երբեք, իր միտքը չկրցաւ ըմբռնել և ոչ իր լեզուն չկրցաւ բացատրել թէ ի՛նչ էր երազս...»:

ՇԷՔՍՓԻՐ

Շատ ժամանակ չէր անցած մարդէն այն երեկոյեան տեսած սոսկալի երազէն, ո՛ւր որոտընդոստ անուշ քունին մէջէն արթնցած էր, ահա ճիշդ այն երազն էր որ երկու երեք տարի վերջը արդէն իրեն կ'երեւար։ Արդեօք ի՛նչ տեսակ դժբաղդութիւն մը մօտալուտ էր...

Մովեզերքին մօտիկ «Թաշճի պաշի»ի մէկ բլուրին վրայ բարձրացող փիփլըրկած հիւղակի մը խոցը հիւանդ մանուկ մը կայ պառկած, կարծես անմեղ մղաւանձակ մըն է՝ որ նուաստութեան գետին ինկած է և որ ի զուր տեղ կը փորձէ թեւերն դէպի երկինք տարածել դաշտերուն մէջ բարձրանալու համար։ Ձմեռ է արդէն... ամէն տեղ սոսկումելի լռութիւն կը տիրէ, խրճիթէն քիչ հեռու գանուող գերեզմանին սըխուր նոճիներու միօրինակ խշշիւնը կը լսուի միայն, Մարմարա ծովն ալ Ծովայրուի գծանի մը նման ճերմակին հողմակոծ ալիքներէն մղուած հեռաւոր հեծեծանքներով ու մտնակի կերպով կու գայ բաղխիլ անդադրաբար ծովեզերքին մօտիկ գտնուող ժայռերուն, ու փրփրելով ճերմկելով ետ ետ կ'երթայ իրենց կրած պարտութենէն ամօթահար, արդէն շատոնց ի վեր խեղճ կինն ընտելացած էր այն ամէնքին աղմուկին, ու յուսահատ անկողնի մը կը ձգէր դէպի ծովը եւ հոն կարծես իր թշուառութիւնը կը կարդար ու դդալի արգահատանքով մը լցուած նայելուն սարսուռ մը կը զգար բնութեան այս ճիւաղին դէմ որ ինք՝ յուզուած էր իր ամուսինին և որ պատճառ եղած էր ամբողջ ընտանիքի մը տարագիր թշուառութեան... ու կ'ուզէր հառաչել աչքերը դէպի երկինքն յառած, կարծես սակայն հաստատ մանկանուցութիւն մը հառաչէր։ Այնպիսի վայրկեաններ կան մարդուս համար յորում ամէն կարողութիւն ջլատուած հոգւոյ մէջ կ'ըլլայ. կուբերքէն, զոր առաջին անգամ յանդուգն պիտի կարծէ թէ ամէնքը մին է փնտուեան դէմ արձակուած, ահա ճիշդ այն հառաչանքն է բեկբեկեալ սրտի մը այն հառաչանքն է չես գիտեր թէ ինչպէս կ'անցնի կը դառնայ ներքեն միայն կը զգաս թէ երկաթէ

ձուք մը կը ձմէ սիրտը ու ազիքները, ու գործվանաց պէզ արգանանաց կը ժայթքէ գուրս, սեւցած չըթներուդ վրայ ժպիտը սուդ կը բռէ եւ ուրախութեան արցունքը [illegible] չունչէ սառած քար կը կտրի չըթներուդ վրայ, «արցունք սիտիդ խորը, մաշուկ գանկիդ մէջ» գանկութեան գեմքիդ վրայ եւ խաւար աչքերուդ մէջ։» Արճիթին մէջ միակ [illegible] լոյս մը կը պլպլար, խաւարային սնչարժութեան վանգտեսպ չարժում մը տալով. գարաւոր քրիստոնէութեան սկիզբները հկուդներու անյատակ խորերէն ելնող չունչերու նման, որոնք կուգային արձագանգ տալ գեռնագամբաններուն միոյն կողին վրայ. ...

Մայրակա՛ն սիրական ջանքերն անկարող կ՚ըլլան ...

...

պատուծանդանէն կործանած հրեշտակի մը արձանն է այն...: Մանկան հոգին թռչուն մըն է որ փախած է վանդակէն երջանիկ է այն երկնային օդասունդանչտերուն մէջ թեւածելով ու՛ր ոչ ցուրտ կայ: Բայց ՚նէ՛ք մայրն խելակորոյս բան մը կը փնտռէ սառերուն մէջ կորսուած ինչպէս կ՚ըսէ ՎԻՔԹՕՐ ՀԻՒԿՕ:

ՆՈՐԱՅՐ

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Ինկիլթէրրա Թէհրան սէֆիրի Մր. Հարտին Աճէմիսթանտա խալքը սէֆէթար օլմուշ օլան Ինկիլիզ նուֆուսունը գուվվէթլէնտիրմէյէ վէ հալը սալըղընա կէթիրմէյէ չալըշմաղտա օլուպ պունտա պիր պէրէճէյէ գատար միւվաֆըք օլմուշ տըր: [illegible]

...

միւթէնասիպ սէլահիյէթլէր էյլէ իթմէյէ քեմալը կիրմի իլէ չալըշմագտա տըր։

ՌՈՒՍԻԱ ՎԷ ՄԱՆՉՈՒՐԻԱ. — Ռուսքի-Ինվալիտ կազէթասը մայիս 5 թարիխլի նիւմէրօսընտա մուհարէբէ իչի հազըրընին իպթիտասընտան չիմտիյէ գատար Ռուսիանըն Մանչուրիատա իթմիչ օլտուղը ֆէտաքարլըգլարտան պէրվէչ՚ի աթի պահս իտիյօր։

Ցունվար իպթիտալարընտա Ռուսիանըն Մուգաէն մէճմուըյնի էթրաֆտա պուլունան իւչ ձէսիմ Ջին օրտուսընը մվճուտիէ վագըֆ իտիլէր: Հազըրլամը հալտէ օլ զէման Մանչուրիա հէմվալիսինտէ տէօրթ Ջին օրտուսը պուլունմագտա իտի Լինթանցըն վէ ...

...

իւէֆրեքէն Լիւթցանտա, տօլըու փէչէրլէտի։ Ճէնէրալ Զէրրիթսքինին մայէթինտէ 14 պէօլիւկ 11 ձօթնեա վէ 34 թօփ պուլընմագտա իտի։ Ինչպու պէօլիւքլէր էթրաֆա տաղըլարագ։ Ջինլիլէրի խոնզամ իթմէյէ չալըշմըշլար տըր։ Պու միյէտտիյէթսիզլէրէ մուղայիր Ռուսլար պօլ միւհիմմաթ վէ չախրէտէլէ կէչիրմիշլէր տիր։

Ճէնէրալ Փօլպրա Սայ-Ջինովէնին Թարիգինի գաթ իթմէյէ չալըշմըշ իսէ տէ Ջինլիլէրի էլէ կէչիրէմէմիշ տիր, մազըա պու սէֆէրլէր էսնասընտա Ջինլիլէր մուհարէպէ իթմէքսիզէն գաչընմագտա իտիլէր իսէ տէ պիր կէօնէ աւքերի իղթիտար վէ մանգուրա մէյտանա գօյմագա միւքթէտիր օլմատըլար։ Ռուսլարըն պու սէֆէրլէրտէ 2 զապիթ վէ 25 ասքէր թէլէֆ վէ 7 զապիթ իլէ 61 նէֆէր տախի ազըր սուրէթտէ եարալանմըշլար տըր։ Ինչպու գայպէթ Լէսպէլէն Շա ...

...

Խաքիմիյէ ... Աւստրիա Մաճարիսթան իլէ ...

ԹԷԼԿՐԱՖ

Թէլկրաֆ տէլէտանը Հիւմայուն մէմալիք ... ուսուլի միւթէնէյիզան ...

ԱՏԼԻՑԷ

...

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆԸ

ԵՒ ԵՐԵԿՈՒԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Երէկ, 69րդ տարեդարձը Ազգ. Հիւանդանոցի հաստատութեան, սովորականէն աւելի՝ շքեղութեամբ կատարուեցաւ ի ներկայութեան երկսեռ խուռն բազմութեան:

Ս. Պատարագ հոր հանդիսադրութեամբ ժամերգութիւնը ժամը $11\frac{1}{2}$ին սկսաւ, մասնակցութեամբ Մայր-եկեղեցւոյ եւ Սամաթիոյ դպրաց դասուն:

Ներկայ էին եկեղեցական դասէն Կրօն. Ժողովոյ Ատենապետ Տ. Գրի- ...

...

սաւոր կերպով, Տ. Խորէն Զ. վարդապետ Պէհրիկեան:

Ժամը 4ին մօտ Ս. Պատարագը վերջացաւ, և Ս. Պատրիարքը՝ հանդիսաւոր Թափօրով ու երգեցողութեամբ եկեղեցիէն դուրս ելաւ, և բոլոր եկեղեցական դասէն շրջապատեալ՝ Կիւլպէնկեանց գերդաստանին յատկացեալ դամբարանին վրայ հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարեց, Ազգ. Հիւանդանոցի որբանոցի սաներն ու սաներուհիներն՝ իրենց համազգեստներով, տողամադէմ կարգաւ կեցած էին համախումբ: Սոյն ախուր արարողութեան՝ ներկայ էին եւս Կիւլպէնկեան քարեւ ջիչատակ երկու հարազատաց զաւակներէն ոմանք: Իսկ Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան՝ Ազնուաշուք Ատենապետ Պարիկ էֆ. Կիւլպէնկեան, իր անձնական տկարութեամբ ...

...

Երկրորդ բաժակախօսն էր համակրելի գրագէտ՝ Տէմիրճիպաշեան Եղիա էֆէնտին, որ պարագային յարմար՝ գեղեցիկ և իմաստալից բանախօսութեամբ մրհամմային կենացը բաժակ առաջարկեց Շռնդալից ծափերով խանդաղատանօք ողջունուեցաւ:

Երրորդ բաժակի առաջարկուն էր Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեան, որ Ս. Հայրապետին կենացը համար բարեմաղթութիւններ ըրաւ: Եւ եկեղեցական դասը «Իջմիածին ի Հօրէ» շարականը գեղգեղեցին անմիջապէս:

Չորրորդ բաժակը՝ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկ. Ճէվահիրճեան, առաջարկեց Ս. Երուսաղէմայ Առաքելական Աթոռոյն Ամեն. Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր արդիւնաշատ կենացը համար: Որուն ներկայք պատասխանեցին «Լուսաւորեա՛ ...

...

ՎԱՂՈՒԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901 — 1318 Տծ. — 1901 ԼՏ.

Օր	Մայիս	Սֆր.	Մյիս.
12	Շբ. ակ. ԽԲ. օր Յին. Առաջին քառորդ լուսնի ժամ 16. ր. 52. —Պարզ օդ—	6	25
Ծգ. Արեւ. 9, 21 Կէսօր 4. 43			Կէսօր 4. 36

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱՍԸ

24 Մայիս 1901

Ֆրանսըզ էսհամը	101. 27
Րէժի	323
Գօնսօլիտ.	25. 20
Շըմէնտըֆէր	116.
Պանգ. Օթօման	554
Թրամվալ	91 .25

ԹԵԼԷԿՐԱՖ

ՏԻՒՆՔԻ ԹԵԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ՉԻՆ

ՊԷՐԼԻՆ, 22 մայիս. — Նօքալ Անզայկեր գազեթասընա խշար օլունտըղընա նազարըն ժէնէրալ Լիյօ Թարաֆընտան տրանըլմագտա օլան Պօքսէրլէր իլէ խուշինեի Ալման ալայընըն հէնի պէծինի-յի արասընտա վուգու պուլան մուհարէպէտէ Պօքսէրլարտան 100 քիշի Թէլէֆ օլմըշ տըր.

ԿԷՃԷԼԻ ԹԵԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լոնտ. Օսմ. տիւն ագչ. գափ.	27—005
» » » էն եիւքսէք	27—04
» » » էն աշաղը	26—39
Րումէլի շըմէն. ագչըմ գըմտ.	114—
» » էն եիւքսէք	115—
» » էն աշաղը	114—1/8

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Րէժի ագսիօնը Օս. լիր.	14—
Սիկարէթ Ա.	—92
» Բ.	—54
Թրամվայ	6—05
Ժիւխանա	1—85
Օսմանլը Թրամվայ	480—
Ասիւրանս	4—20
Դրէտի ժէնէրալ	1—05
Սօսիէթէ Օթօման Խնկ. լիր.	0—13
Լորիօն	81—
Պանգ Նասիօնալ տը Կրէտ.	404—50
Թրանսվալ	90—
Րընթըմ Թանկինթը	463—
Ցվէտի Ֆօնսիէ էժիպսիէն	262—
Անատօլը շըմ. ագսիօնը	10—40

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	ղշ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ փարաը	108—08
Մէթալիք	97—30
Ինկիլիզ լիրասը	110—04
Ֆրանսըզ ալթունը	87—23
Բօլ	91—
Դրէմիզ ալթունը	51—06
Գարպօն գայմէսի	8—65

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	109—15
Բարիզ 3 այ վատէլի	22—9674
Ֆիօրէն Մանտա	18—54
Վիէննա չէքի (գիւրմն)	21—87

ԵՒՐՕՐԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 1 մայիս

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	94—25
Օսմ. էսհամը աչըլտը	24—05
» » գարանտը	24—18
» » Բ«	49—50
» » » Գ.	27—50
Օսմանլը Պանգասը	12—
Մըսըր տուլ. մուխթաճրաէ	106—
Պուլկար խաթիգրաղը	100—
Դամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	20—16

Վիէննա 14 մայիս

Լօնտրա խաղէրինէ գամպիօ	240—50
Րումէլի շըմէնտըֆէրի ֆր.	108—50
Օսմանլը Րէժի ագսիօնը	299—50

Պէրլին 13 մայիս

Րումէլի շըմէնտըֆ. (մարգ)	113—20
Լօնտրա խաղէրինէ գամպիօ	20—260
	216—25

ՄՈՒՍԻԳԻ ՄԵՐԱԳԼԼԱՐԸՆԱ

Մեարիֆ նէզարէթի—Ճէլիլէսի էվ–րագ գալէմի խուլէֆաարնտան Հնմաևս Թահծին էֆէնտի իլէ նըթա վէ ֆէնևի մուսիգի մուալլիմի Զուլհաևան Գըրի–գոր էֆէնտիլէր Թարաֆընտան հէր մի–պէշ կիւնտէ պիր մունթազամէն նէշր խուլմէքտէ օլան էդհարը մուսիգի եա–խուտ միւնթէգըպ չարգը վէ գանթօ նօթաարընըն իքինճի ֆորմաար նէշր ի–տիլմիշ տիր։ Պիրէրթանէ էտիպնէլէրի–նի հավէսքեարանը մուսիգիյէ թավսիյէ խտէրիզ։

Մահալը ֆիրուխթի Պաապ Ալի ճատտէսինտէ 22 նումէրօլու Իսթանպօլ քիւթուպխանէսի, Մէրճանտա ասչըը Եղիա էֆէնտի վէ Եսկի Զաղթիէէ ճատտէսինտէ Սէֆա Ֆօնօկրաֆխանէ–սիյէ սաիր մահէլլէր տիր։

ԳԻՍԱԿ

Մաթամաթիքական գօնիկաւն օրէքում

ՀԱՅ. Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

Աստքիլ էֆ. Գաբրիէլեանի անմեակը ՄԻՐՃԱՆ ,ԽԱԼՑԸՃ ԽԱՆ, Թիւ 10

Գին 5 դահ.

ՅԱԿՈԲ ԿԻՒԼՄԷԶԵԱՆ

ՀԷՐ ՆԷՎ ԳԱՐՆՕԼԱԼԱՌ ԷՆՎԱՅԻ ՉԷՏԻՏ ՍԱՆՏԱԼԵԱԼԱՐ ՍՕՊԱԼԱՐ ՎԷ ՍԱՅԻՐԷ

Կալաթաատա, Բէրչէմպէ Բազարընտա, Ձինճիրլի խանըն գարշուսընտա, Ն. 11

ԱԳԵՆՏ

Պու կիւն լըմանըմըզտան հարէքէթ խտէճէք բօսթալար

ՄԱՐՄԱՐԱ.—Բրէնտ, Պանտըրմա, Պալըքէսիր, Միխալիչ, Քիրմաստը

ԲԱՖՐԱ.—Սամսըն, Տրապիզօն, Պաթում, Պօլիղաիա, Թուրքիսթան, Աճէմիսթան

ՄԱՐՄԱՐԱ.—Թէքֆուրտաղը, Էրտէք, Միւրէֆթէ, Մարմարա Ատասը, Խօրա, Բաշլըմանը, Էկմիւր․

Պալըքէսիր, Միխալըճ, Քիրմաստի

ՌՈՒՍԻԱ.—Իզմիր, Ճիտտէ, Հիճազ, Ւաքէնտէրէէ Սուտան, (խըրտըմայը Մըսըրլըէ Հապէշիստան, Չին, Ճաբոնիա, Հինտիստան, Աւստրալիա)։

ԿԻՒՐՃԻ.—Կէլիպօլու, Գալէ Սուլթանիէ, Լիմնի, Այնօրօզ

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ.—Պանտըրմա Պալըքէսիր, Միխալիճ Քիրմասթը։

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ.—Էրէյլի Պահրը Սիյահ, Սինոբ, Ունիէ, Օրտու, Ֆաթիսա, Թիրէպօլու, Րիզէ, Թէգֆուր տաղը, Գարապիղա, Գարա Պիղա Էրտէք, Միւրէֆթէ, Շարքէօյ, Մարմարա, Կամըշ, Խօրա, Բաշլըմանը, Էկմիւր։

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ

Իշպու 1901 սէնէսի Մայիսին 1ինճի կիւնիւնտէն իթիպարէն

ԱՏԱԼԱՐ ՎԷ ԱՆԱՏՕԼ ԹԱՐԻԳԻ

Ատալարտան քէօբրիւյէ

Սթ. Տք.

11 45 Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գընալը

12 15 Հէյպէլի, Պ. Ատա, Մալթէփէ, Պօսթանճը, Ճատը-Պօսթանը, Գալամըշ, Մօտա

12 45 Բէնտիք, Գարթալ, Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գընալը, (Պ. Ատատան սաաթ 1.30տա)

12 30 Եալօվա, Պ. Ատա, Հէյպէլի, (Պ. Ատատան սաաթ 3.15տէ)

8 45 Բէնտիք, Գարթալ, Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գընալը, Գատըքէօյ (Պ. Ատատան սաաթ 9.15տէ)

Քէօբրիւտէն ատալար ճանիպինէ

2 15 Գատըքէօյ, Գընալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ատա, Գարթալ, Բէնտիք

6 30 Հէյպէլի, Պ. Ատա, Եալօվա, (Իշպու սէֆէրլէրէ երիւք գապուլ օլունմազ տըր)

10 Գընալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ատա, Գարթալ, Բէնտիք

10 45 Մօտա, Գալամըշ, Ճատը-Պօսթանը, Մալթէփէ, Պ. Ատա, Հէյպէլի

11 Գընալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ատա (Իշպու սէֆէրլէրէ երիւք գապուլ օլունմայաճագ տըր)

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ

Ատալարտան Քէօբրիւյէ

11 Պ. Ատա, Հէյպէլի

11 30 Բէնտիք, Գարթալ, Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գընալը, (Պ. Ատատան սաաթ 12.15տէ)

1 15 Հէյպէլի, Պ. Ատա, Մալթէփէ, Պօսթանճը, Ճատը-Պօսթանը, Գալամըշ, Մօտա

8 30 Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գընալը

9 30 Բէնտիք, Գարթալ, Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գընալը, Գատըքէօյ, (Պ. Ատատան 10.15տէ)

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ

Քէօբրիւտէն ատալարա

1 30 Գատըքէօյ, Գընալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ատա, Գարթալ, Բէնտիք

2 30 Գընալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ատա

10 15 Գընալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ատա, Գարթալ, Բէնտիք

10 45 Մօտա, Գալամըշ, Ճատը-Պօսթանը, Պօսթանճը, Մալթէփէ, Պ. Ատա, Հէյպէլի (Իշպու սէֆէրլէրէ երիւք գապուլ օլունմայաճագ տըր)

ԱՏԱԼԱՐ ՎԷ ԱՆԱՏՕԼ ԹԱՐԻԳԻ

Բազար կիւնլէրիտէն մաատա Անատօլ վէ ատալար ճանիպինտէն քէօբրիւյէ

12 15 Հէյպէլի, Պ. Ատա, Մալթէփէ, Պօսթանճը, Ճատը-Պօսթանը, Գալամըշ, Մօտա

Քէօբրիւտէն Անատօլ վէ ատալար ճանիպինէ

10 45 Մօտա, Գալամըշ, Ճատը-Պօսթանը, Մալթէփէ, Պ. Ատա, Հէյպէլի (Իշպու սէֆէրլէրէ երիւք գապուլ օլունմայաճագ տըր)

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ

Քէօբրիւտէն Անատօլ վէ ատալարա

10 45 Մօտա, Գալամըշ, Ճատը-Պօսթանը, Պօսթանճը, Մալթէփէ, Պ. Ատա, Հէյպէլի (Իշպու սէֆէրլէրէ երիւք գապուլ օլունմայաճագ տըր)

Անատօլ վէ ատալարտան քէօբրիւյէ

1 15 Հէյպէլի, Պ. Ատա, Մալթէփէ, Պօսթանճը, Ճատը-Պօսթանը, Գալամըշ, Մօտա

ԳԱՏԸՔԷՕՅ ԹԱՐԻԳԻ

Էվվէլճէ		Բազար	
Քէօբրիւտէն	Գատըքէօյտէն	Քէօբրիւտէն	Գատըքէօյտէն
Սթ. Տք.	Սթ. Տք.	Սթ. Տք.	Սթ. Տք.
11 15	11 15	11 15	11 15
12	12	12	12
12 45	12 45	1	1
1 30	1 30	2	2
2 15	2 15	3	3
3	3		4
3 45	3 45	4	5
4 30	4 30	5	
5 15	5 15	6	6
6 15	6	7	7
8	7 15	8	8
9 45	9	9	9
10	9 50	10	10
10 45	10 30	11	11
11 30	11 15		
12	12	12	12

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ԹԱՐԻԳԻ

Անատօլը շըմէնտիֆէրինէ միւթէխատըֆ

Քէօբրիւտէն

Սթ. Տք.

10 35 Բէնտիկէ կիտէն
10 55 Իսկիշէհիրէ կիտէն
12 53 Բէնտիկէ կիտէն
2 18 Էրէնքէօյէ կիտէն
3 25 Բէնտիկէ կիտէն
4 13 Էրէնքէօյէ կիտէն
5 05 Բէնտիկէ կիտէն
6 10 Պիլա Թէվաթուֆ [3]
6 35 Բէնտիկէ կիտէն
7 45 Իզմիտէ կիտէն
9 25 Բէնտիկէ կիտէն
0 30 Բէնտիկէ կիտէն
11 35 Բէնտիկէ կիտէն

Հայտար-Փաշատան

11 08 Բէնտիքտէն կէլէն [1]
11 35 Բէնտիքտէն կէլէն [2]
12 30 Բէնտիքտէն կէլէն
1 33 Բէնտիքտէն կէլէն
3 25 Իզմիտտէն կէլէն
3 55 Էրէնքէօյտէն կէլէն
4 55 Բէնտիքտէն կէլէն
5 41 Էրէնքէօյտէն կէլէն
6 51 Բէնտիքտէն կէլէն
7 25 Պիլա Թէվաթուֆ
8 21 Բէնտիքտէն կէլէն
10 07 Բէնտիքտէն կէլէն
11 15 Իսկիշէհիրտէն կէլէն [4]
12 35 Բէնտիքտէն կէլէն

[1] Իշպու սէֆէր մայիսին 19ընտան նոյէմպրին 18ինէ գատար տէվամ իտէճէք տիր։

[2] Իշպու սէֆէր՝ նիսանըն 9ընտան մայիսին 18ինէ գատար տէվամ իտէճէք վէ Թէմուզըն 19ընճը կիւնիւ թէքրար պաշլայաճագ տըր։

[3] Ճումա վէ բազար 522 նումէրօլը Ֆէնէր Պաղչէ գաթարընա Թէվաթուֆ իտէճէք։

[4] Ճումա վէ բազար 525 նումէրօլը Ֆէնէր Պաղչէ գաթարընա Թէվաթուֆ իտէճէք։

ՍԻՆԿԷՐ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ

Լաւագոյն մեքենաներն են բովանդակ աշխարհի մէջ

ՍԻՆԿԷՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ իր հաջակաւոր մեքենաներէն մինչեւ ցարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

ՍԻՆԿԷՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ զանազան արուեստահանդէսներու մէջ 400է աւելի չքանշան եւ պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անհուն յաջողութիւնը զորս և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենային գերազանցութեան ապացոյցն է։

ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՑԷՔ. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմացի գծագրուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանս

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ԻՇԽԱՆԻՆ ևլն.

THE SINGER MANF. CO. TRADE MARK

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերայ Թումպարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս: Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Ղալաթիա, Գարաքէօյ, Թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս, Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ ԳՏՆՈՒԱԾ ԲՈԼՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՈՒԷՍԹԸՐՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԵՄ ԱՆԳ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ԻՆ

A. D. 1851 TORONTO WESTERN LONDON

Հաստատուած դրամագլուխը	անգլ. ոսկի	6,000,000
Պատրաստ դրամ և տարեկան հասոյթ	» »	1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	410,000

Հրապարակիս ծանօթ ֆրանս. և գերմ. ընկերութեանց վճարեալ դրամագլուխը 100,000էն աւելի չէ։

ՈՒԷՍԹԸՐՆ Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ'ապահովագրէ վնասները տեղւոյն վրայ և անմիջապէս կը հատուցանէ։

Տնօրէն Թուրքիոյ գործակալութեան՝ ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս, Պահճէ Գափու, Անատոլու Խան, Թիւ 20, 21, 22։

Գաւառաց մէջ գործունեայ և պատուաւոր գործակալութիւններ կը փնտռուին

ԾԱՆՕԹ.— Տեղւոյս էն ծանօթ ֆրանս. եւ գերմ. ընկերութեանց պատրաստ գոյքը՝ իրենց հասոյթին հետ բաղդատմամբ 100% էն աւելի չէ, մինչդեռ «Ուէսթըրն»ինը 125% է, ինչ որ գերազանց երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ իր մրցակիցներուն վրայ։

ԷԿԷՐ ԻՍԹԷՐՍԷՆԻԶ

Պիր գաչ կիւն զարֆընտա էսկի վէ եէնի պէլ սօուգլըղընտան վէ անըն նէթայիճը վախիմէսինտէն գուրթուլմագ. էճզաճը Անտօն Գօլօլեան էֆ.նին խմալ էյլէտիկի գաբսօլ Զիյատան գուլլանընըզ։

Իշպու մուալիճէ պիր չօգ հազըգ Տօգթօրլար թարաֆընտան պիթթէճրիպէ մուհաաքիգաթը քիւլլիյէսինի թաստիգ էթմիշլէրտիր։

Եվրօբատան կէլէն պու տիւրլիւ իլաճլարըն հէբսինտէն տահա սաֆ թէ էսիրլի վէ Թազէ օլտուղընտան Մէճիտիյէ Թըպպիյէի Շահանէսինին րուխսաթը րէսմիյէսինէ նաիլ օլմուշ տըր։

Պիր գութուսը խապաթա քեաֆի տիր։

Ումումի տէբօսը՝ Սթանպօլտա Ճէղալ Օղլունտա Ասըր էճզախանէսի տիր. Պաղչէ Գափուսընտա Բիւչիւքեան էֆէնտինին էճզախանէսինտէ վէ պաշլըճա էճզախանէլէրտէ տէբօլարտա սաթըլըր։

Գութուսը 15 ղչ. տըր։

Թաշրատան Թօբտան վէ բէրաքէնտէ սըբարըշ գապուլ օլունուր, տիգգաթ վէ սիւրաթը միւմքինէ իլէ կէօնտէրիլիր։ 20—16

ՏՊԱՐԱՆ

ՍԱՐԸԵԱՆ եւ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճատտէսի, 38

Ճշդութիւն մաքրութիւն եւ արագութիւն նշանաբանն են Սարըեան եւ Ընկ. Տպարանին.

Սարըեան եւ Ընկ. Տպարանը կը տպագրէ բոլորովին ՆՈՐ տառերով Թուրքերէն, Հայերէն, Ֆրանսերէն, Յունարէն և այլ լեզուով Գիրքեր, Հանդէսներ, Լրագրեր և Տետրակներ։

Սարըեան եւ Ընկ. Տպարանը կը տպագրէ վաճառականական հաշուեցոյցեր, նամակագլուխներ, հաշիւներ, հարսանեաց հրաւիրագրեր, տոմսեր, այցաքարտներ, մահազդեր եւայլն եւայլն։

Սարըեան եւ Ընկ. Տպարանը ուղղակի կը Թղթակցի գաւառներու հետ տպագրական բոլոր գործերու համար և գրքերու տպագրութեան արտօնութիւնները ալ Մէարիֆէն առնել կ'ստանձնէ։

Տպարանս գինով բոլոր յաճախորդ դոհ կը մնան։

ՏՕՔԹՕՐ ԶՕՊԱՆՕՂԼՈՒ

Մումաիլէյհ փարիստէ միւտտէթը մէտիտէ էմրազը տախիլիէ վէ ասապիէնէ քեսպի խիթիրաթ էյլէյուպ սարա, բարագմա, խիթէրիք, նաըրմ պաշ աղըրըսը նիւզիլ, ույգուսուզլուգ, ույգուսա կէզինմէք, չօճուգլարըն խորար Թութամամալարը վէ էնվաի սինիրասթալըգլարընը էլէկթրիգ իլէ Թէտավի էյլէմէյէ կիւրի միւտէ սուլարը, վէ միտէ սույունըն արթմասը վէ էգսիլմէսի, պաղըրսագ, գալպ, ագ վէ գարաճիյէր վէ պիւպրիւմէ էմրազը տախիլիէսի սաիրէի ֆէնը Թըպպըն էն սօն քէշֆիաթը իւզրէ հէր կիւն սապահտան էօյլէյէ գատար Խասգիւղտէ օթէլլէր պաշընտա (Պայազիտ) վէ ուզուն չարշըտա (Մէրիոս) էճզախանէլէրինտէ վէ էօյլէտէն սօնրա, պէյ օղլու ճատտէսի քէպիրտէ Օտեօն Թիէաթրոսու գարշուսընտա 165 նումէրօլու Մուայէնէխանէսի խուսուսիէսինտէ միւրաճաաթ իտէն խասթէկեանը գապուլ իյլէր.

Մուայէնէխանէի խուսուսիէսինտէ հէր նէվ Թէտավիի էլէքթրիկի վէ էլէքթրիկ պանեօսու մէվճուտ տուր։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՅԷ ԷՃԶԱԽԱՆԷՍԻ

Կէտիք-Բաշա պաշընտա

(ՆՈՐԸՆ ԲԱՑՈՒԱԾ)

ՍԱՀԻՊԻ

Մէքթէպը Թըպպիէի Շահանէտէն մէզուն

ԼԵՒՈՆ ԿԻՒՄՈՒՇԵԱՆ

ՄԻՒԱՎԻՆԻ ՏԱԽԻ

Մէքթէպը Թըպպիէի Շահանէտէն մէզուն

ՎԻՐԱՊԵՏ ՓՕԹԱՐՃԵԱՆ

Էճզախանէնին մաքսատ էսասիսի

ՄՈՒԱԼԷՃԱԹԸՆ ԹԱԶԷԼԻՅԻ

ԴԵՂԵՐԸ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԹԱՐՄ ՊԱՀԵԼ

ՖԷՎԳԷԼԱՏԷ ԹԷՄԻԶԼԻՔ

ԿԻՃԷԼԷՐԻ ՏԱԽԻ ԱՉԸՔ ՏԸՐ

Տէր և Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Յ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

)(24)(

ԹԵՐԹՕՆ ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԷԱՐԻ

ԿԻ ՏԸ ՄՕՊԱՍԱՆ

ԿԵԱՆՔ ՄԸ

Յանկարծ ուքանի մը բազուկ միայն դէպի առաջ, մեջազանգուած ձգուկ մը, դլիւին մը ջրէն դուրս ցցուեցաւ յետոյ նորէն գլուխը անոր մէջ սուզեց շուտով մը և աներևոյթացաւ։ Ժաննն վախցաւ, ճիչ մը ձգեց և Ժիւլիէնի կուրծքին վրայ նետուեցաւ։ Յետոյ սկսաւ խնդալ իր անհուզմութեան վրայ և նայեցաւ, անձկութեամբ որ չըլլայ թէ անասունը նորէն երեւնար։ Քանի մը վայրկեան խաքը, ձուկը նորէն ցատկեց մեքենական խոշոր խաղալիքի մը պէս։ Յետոյ նորէն պահուըտեցաւ, նորէն դուրս ելաւ. յետոյ մէկը երկուք եղաւ, յետոյ երեք, յետոյ վեց, որոնք կարծես կը ցատկռտէին ծանր նաւուն շուրջը, կ'ուղեկցէին իրենց հրէշային եղբօր-փայտէ ձուկ մը՝ երկաթէ լուղաթեւերով։ Անոնք նաւուն աջ կողմէն ձախը կ'անցնէին կը դառնային, և մերթ միասին, մերթ մէկ-մէկու ետեւէ իբր թէ խաղի մը կամ զուարթ հետապնդութեան մը մէջ ըլլային, օդին մէջ կը նետուէին մեծ ոստոստում մը՝ որ կոր մը կը գծէր, յետոյ նորէն կը սուզուէին ջուրին մէջ՝ երկարութիւն խաղցնելով։

Ժաննն ձեռքերը կը ծափէր, սիրտը թունդ կ'ելնէր, ու յափշտակուած կը դիտէր ամէն անգամ որ վիթխարի և ճապուկ լուղորդները կ'երեւային, իր սիրտն ալ կը խաղար անոնց պէս, խօլ ու տղայական ուրախութեան մը մէջ։

Յանկարծ ամէնքն ալ աներևոյթացան. Շատ հեռուն, ծովուն բացերը, անգամ մըն ալ տեսնուեցան անոնք. յետոյ ա՛լ չերեւցան, և Ժաննն, քանի մը վայրկեան վերջը, զգաց ցաւ մը զոր մեկնումը կը պատճառէր։

Իրիկունը կու գար հանդարտ, լուսաճաճանչ պայծառութեամբ և երանաւէտ խաղաղութեամբ լեցուն իրիկուն մը։ Ոչ մէկ սարսուռ օդին մէջ կամ ջուրին վրայ, և ծովուն ու երկինքին այս անսահման հանդարտութիւնը կը տարածուէր թմրած հոգիներուն վրայ որոնց մէջէն ալ ոչ մէկ սարսուռ կ'անցնէր։

Մեծ արեւը հո վարը՝ կ'ընկղմէր հանդարտօրէն, դէպի անտեսանելի Ափրիկէն, հրայրեաց երկիրը որուն տօթը կը կարծէին զգալ արդէն. բայց անուշ մը զովիկ գգուանք որ նոյն իսկ ծիւքի մը երեւոյթն ալ չունէր, դէմքերը յոյզց երբ մեծ լուսաւորը աներևոյթացաւ։

Ժաննն և Ժիւլիէն չուզեցին իրենց խուցը մանել ուր շոգենաւին բոլոր գարշելի հոտերը կ'առնէ մարդ. և երկուքն ալ երկնցան վերնայարկին վրայ, քով քովի և իրենց կրկնոցներուն մէջ պլլուած։ Ժիւլիէն անմիջապէս քնացաւ. բայց Ժաննն աչքերը բաց կը մնար, ճամբորդութեան անծանօթովը հետաքրքրուած։ Անիւներուն միօրինակ աղմուկը զինքը կ'օրօրէր. Ու ինք կը նայէր ա՜յնքան վճիտ բազմութեամբ աստղերը վերը, իր վրայ, Միջերկրականի ջինջ երկնքին մէջ, սուր լոյսով մը և թրջուածի պէս կը պսպղային։

Առաւօտեան դէմ, սակայն, մրափեց։ Աղմուկներ, ձայներ նորէն արթնցուցին զինքը։ Նաւաստիները, երգելով, նաւուն յարդարանքին կը պարապէին։

Ժաննն ցնցեց ամուսինը որ անշարժացած էր քունին մէջ, երկուքն ալ կայնեցան։

Ժաննն զգաց աղի համով մը ուղղակի մտնելը, բերանին մէջ, կը ճաշակէր որ մինչեւ իր մատներուն ծայրը կը թափանցէր։ Ամէն կողմ ծով։ Սակայն, դէպի առաջ, դեռ նորածին այգուն մէջ գորշ ու անորոշ բան մը բզկտուած, սրածայր և խոշոր ամպերու կուտակումի մը պէս բան մը, ալիքներուն վրայ դրուած ըլլալ կը թուէր։

Յետոյ աւելի աւելի որոշ երեւցաւ. ձեւերը աւելի եւս յայտնուեցան խտացուած երկինքին վրայ։ Անկիւնաւոր և անհեթեթ լեռներու մեծ գիծ մը մէջտեղ ելաւ. Քորսիքան՝ տեսակ մը անօսր շղարշի մը մէջ փաթթուած։

Եւ արեւը անոնց ետեւէն բարձրացաւ, ամբողջովին գծագրելով ստուերոտ կատարներու ցցուածքները. յետոյ բոլոր գագաթները լուսաւորեցան, մինչդեռ կղզին մնացած մասը մէգով մը կը պատուէր։

Նաւապետը, որ ծերուկ, դանադոյն, և աղի ու կարծր հովերէն չորցած, կարճցած, պնդացած և նեղցած մարդ մըն էր, վերնայարկին վրայ երեւցաւ և ըսաւ Ժաննին, ձայնով մը որ հրամանատարութեան երսուն տարիներու մէջ ու մրրիկներու դէմ մըղուած աղաղակներէն կերկերուն ու դիմացկուն դարձած էր.

— Կ'առնէ՞ք կոր հոտը, անաւակուհին։

Ժաննն արդարեւ զօրաւոր և արտասովոր բոյր մը կը զգար տունկերու և վայրի համեմներու։

Նաւապետը յարեց.

— Քորսիքան է որ կը ծաղկի այսպէս, Տիկին, ասիկա իր թմբիր կնկան հոտն է. քսան տարուան բացակայութենէ մը ետքը, ես նորէն պիտի ճանչնայի զայն նոյն իսկ հինգ հազար մղոն հեռուէն. Ես հոն եմ։ Անիկա, ճոն վարը, Սէնթ-Հէլէնի մէջ, միշտ կարծես իր երկրին բոյրին վրայ կը խօսի։ Անիկա իմ ընտանիքէս է։

Եւ նաւապետը, հանելով իր գլխարկը, ողջունեց Քորսիքան, ողջունեց վարը, Ովկիանոսին մէջէն, մեծ բանտարկեալը որ իր ընտանիքէն էր։

Ժաննն այնքան յուզուեցաւ որ պէտք եղաւ լալ։

Յետոյ ծովու մարդը պարզեց բազուկները դէպի հորիզոնը.

— Սանկինէրնէրը (*), ըսաւ։

Ժիւլիէն, իր կնոջ մօտը կայնած երկուքն ալ կը նայէին հեռուն, գտնելու համար ցուցցուցուած կէտը։

Վերջապէս մէկ քանի բրգաձեւ ժայռեր գտան՝ որուն անմիջապէս գըրձաք նաւը մտնելու համար անձուկ ու հանդարտ ծովածոցի մը մէջ, բարձր գագաթներու բազմութեամբ մը շրջապատուած, որոնց կողերուն վարի մասերը մամուռներով ծածկըւած կը թուէին։

Նաւապետը այս գալարիքը ցուցուց.

— Աժաքսիօ, ըսաւ։

Քանի կը յառաջանային լեռներու շրջանակը այնքան գոցուիլ կը թուէր նաւուն կռնակը որ դանդաղութեամբ կը լողար լազուրագոյն լճակի մը մէջ, այնքան թափանցիկ որ երբեմն յատակը կը տեսնուէր։

Եւ յանկարծ երեւցաւ քաղաքը, բոլորովին ճերմակ, ծովածոցին խորը, ալիքներուն եզերքը, լեռներուն ստորոտը։

Քանի մը պզտիկ իտալական շոգենաւեր նաւահանգիստին մէջ խարսխած էին։ Չորս կամ հինգ նաւակներ եկան ...ի շուրջը, իրենց ուղեւորները փնտռելու համար։

Ժիւլիէն որ գոյքերը կը կապէր, ցած ձայնէն հարցուց իր կնոջ.

(Շարունակելի)

(*) Քորսիքայի մօտ կղզիներ